

Regeringskansliet
Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian Förbättrat genomförande av luftkvalitetsdirektivet

(dnr M2019/01333/R)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över miljödepartementets promemoria Förbättrat genomförande av luftkvalitetsdirektivet.

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen i Västra Götalands län tillstyrker promemorians förslag. Länsstyrelsen instämmer i att ändringarna i luftkvalitetsförordningen är nödvändiga för att Sverige ska anses ha genomfört luftkvalitetsdirektivet.

Länsstyrelsen har dock några synpunkter på konsekvensbedömningen av ändringen i 33 § som avser åtgärdsprogram och åtgärder för att hålla perioden av överskridande av miljökvalitetsnormen så kort som möjligt.

Synpunkter på betänkandets förslag

Åtgärdsprogrammets innehåll förtydligas (33 §)

I nuvarande versioner av miljöbalken och luftkvalitetsförordningen saknas aktuell information om att ett åtgärdsprogram ska innehålla information om på vilket sätt åtgärderna är lämpliga för att hålla perioden av överskridande så kort som möjligt. Informationen är trots detta inte okänd och bl.a. beskrivs det i Naturvårdsverkets Handbok om miljökvalitetsnormer för utomhusluft "Luftguiden", att ambitionsnivån i åtgärdsprogrammet ska vara att miljökvalitetsnormen snarast följs. En ändring av luftkvalitetsförordningen skulle i vissa fall kunna upplevas som en viss skärpning av kravet att perioden av överskridande av miljökvalitetsnormen ska hållas så kort som möjligt. EU:s luftkvalitetsdirektiv, där skrivningen står i dag, gäller EU:s gränsvärden och inte de svenska miljökvalitetsnormerna som för kvävedioxid är skärpta jämfört med gränsvärdena.

Ur hälsoaspekt är det mycket viktigt att klara miljökvalitetsnormerna snarast och då är det en förutsättning att aktuella åtgärder är tillräckligt kraftfulla för att minska halterna snabbt. Länsstyrelsen gör dock bedömningen att det finns svårigheter med att ta fram åtgärder för att hålla perioden av överskridande så kort som möjligt och vill lyfta två av dessa.

Flera svenska tätorter har åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar. Länsstyrelsen i Västra Götalands län har tillsammans med flera andra aktörer, tagit fram ett åtgärdsprogram för kvävedioxid (fastställdes 2006) och reviderat befintligt program (fastställdes 2018). Länsstyrelsen gör bedömningen att för att kunna vidta åtgärder som snarast gör att miljö kvalitetsnormen klaras behöver vi bl.a. hantera följande två frågeställningar om tillfälliga utsläppsregleringar för vägtrafik och förtätningen av våra städer.

Åtgärder med snabb och stor effekt att minska utsläppen

Åtgärder med potential att minska utsläppen från vägtrafik snabbt från både kommunala och statliga vägar saknas. För att klara miljö kvalitetsnormen snarast skulle det i vissa städer behövas en ny typ av åtgärd som tillfälligt begränsar utsläppen från såväl lätta som tunga fordon under dagar och timmar med höga halter. Sådana tillfällen kan vara tider med inversion, och speciellt i kombination med rusningstrafik. Scenarioberäkningar inom ramen för Göteborgsregionens reviderade åtgärdsprogram för kvävedioxid visar att för att klara normen på kort sikt behöver utsläppen från all vägtrafik halveras. Störst positiv effekt skulle uppnås genom begränsningar för tung trafik, speciellt på statliga vägar som idag inte omfattas av miljözonen för tung trafik.

Inte någon av åtgärderna i Göteborgsregionens åtgärdsprogram har tillräckligt stor effekt för att klara normen på kort sikt, inte ens flera av åtgärder tillsammans. Länsstyrelsen kan inte heller se att den typen av åtgärder skulle vara möjliga för en kommun att införa i Sverige idag. Exempel på akuta åtgärder i andra länder är Oslos dieselförbud och Turins ”short term and mid term traffic ban”. Länsstyrelsen ställer sig dock tveksamt till om en sådan typ av åtgärd är att föredra framför mer långsiktiga åtgärder. Vi kan dock konstatera att det finns ett reellt problem med att halvera utsläppen från vägtrafiken på kort sikt.

Förtätning i trafikintensiva lägen

En lösning för att minska vårt bilberoende och minska de totala utsläppen av klimatgaser och luftföroreningar från trafiken i Sverige är att förtäta våra städer i kollektivtrafiknära och centrala miljöer. Utifrån dessa aspekter anser Länsstyrelsen att förtätningen är positiv. Länsstyrelsen anser dock att frågan om hanteringen av miljö kvalitetsnormerna för luftkvalitet behöver lyftas för att inte människors hälsa ska påverkas negativt vid förtätning i trafikintensiva lägen.

Regeringen har höjt riktvärdena för trafikbuller vid bostäder för att underlätta att bygga bostäder i trafikintensiva lägen¹. Dessa miljöer sammanfaller ofta med platser där luftkvaliteten är dålig och där miljö kvalitetsnormerna överskrids eller riskerar att överskridas. En förtätning i sådana miljöer försämrar ventilationsförhållandena och ökar exponeringen för de människor som flyttar in och som vistas på platsen. Vid förtätning i trafikintensiva lägen finns risk för att halterna av luftföroreningar blir högre än i dag på kort sikt. Dessutom riskerar överskridandet av normen på platsen att bli mer omfattande och att kvarstå under fler år jämfört med om förtätning inte hade genomförts på platsen. Länsstyrelsen anser att det är mycket angeläget att förtätning i våra städer planeras och utformas så miljö kvalitetsnormerna klaras på aktuella platser. Detta innebär i dagsläget en utmaning och det kan behövas vägledning i frågan.

---

¹ Pressmeddelande från Näringsdepartementet, publicerad 11 maj 2017, uppdaterad 12 maj 2017. Regeringskansliets webb-plats (2019-09-10):
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/05/nya-riktvarden-for-trafikbuller/>

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze. Föredragande var luftvårdsexperten Annika Svensson. I den slutliga handläggningen av ärendet medverkade även miljöskyddsdirektören Ulrika Samuelsson.

Lisbeth Schultze

Annika Svensson

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia

alexander.haggkvist@regeringskansliet.se.